

felaketine rağmen 2023 yılında ihracatımız, bir önceki yıla göre %0,6 artışla 255 milyar 777 milyon dolara ulaşmıştır. Bu değer ile tüm zamanların en yüksek yıllık ihracat rakamı gerçekleşmiştir. 2023 yılında ithalatımız ise %0,5 azalışla 361,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle 2023 yılında dış ticaret hacmimiz bir önceki yıla göre %0,05 azalarak 617 milyar 551 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı 2023 yılında bir önceki yıla göre %3,2 oranında azalarak 105 milyar 997 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı %70,7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Yıllara Göre Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

YILLAR	İHRACAT		İTHALAT		DIŞ TİCARET		
	Değer	(%) Değ.	Değer	(%) Değ.	Hacim	Denge/Açık	İhr./İth. Karşılama Oranı (%)
2019	180.833	2,1	210.345	-9,0	391.178	-29.512	86,0
2020	169.638	-6,2	219.517	4,4	389.155	-49.879	77,3
2021	225.214	32,8	271.426	23,6	496.640	-46.211	83,0
2022	254.170	12,9	363.711	34,0	617.880	-109.541	69,9
2023	255.777	0,6	361.774	-0,5	617.551	-105.997	70,7

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret: Dünyanın hemen her yerine ihracat yapan ve ihracat pazarını çeşitlendirme amacıyla olan bir ülke olarak küresel ekonomi için zorlu şartlarda geçen 2023 yılı, dış ticaretimizde izlenen dengeli ve güçlü seyir üzerinde baskı oluşturmuştur. En önemli ihracat pazarımız olan AB-27'ye ihracatımız geçen yıla göre %1,2 artış gösterirken Yakın ve Ortadoğu'ya ihracatımız 2022 yılına göre %1,6 oranında artmıştır. Kuzey Amerika'ya olan ihracatımız %11,9 oranında azalış ile 16,5 milyar dolara ulaşmıştır. 2023 yılında en fazla ihracat 104,3 milyar dolar ile AB-27 ülkelerine yapılmıştır. Söz konusu ülke grubunu 45,7 milyar dolar ihracat ile Yakın ve Ortadoğu ülkeleri izlemiştir. En çok ihracat gerçekleştirdiğimiz üçüncü ülke grubu olan Diğer Avrupa (AB-27 hariç) ülkelerine ihracatımız ise %8,5 artışla 39,7 milyar dolar olmuştur. 2023 yılında en fazla ithalat gerçekleştirdiğimiz ülke grubu 106,0 milyar dolar ile AB-27 ülkeleri iken söz konusu ülke grubunu 90,7 milyar dolar ile Diğer Asya ülkeleri ve 78,3 milyar dolar ile Diğer Avrupa ülkeleri izlemiştir.

Tablo 8: Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret (Milyon Dolar)

	İHRACAT				İTHALAT			
	2022	2023	% PAY	% DEĞ.	2022	2023	% PAY	% DEĞ.
GENEL TOPLAM	254.170	255.777	100,0	0,6	363.711	361.774	100,0	-0,5
A- AB-27*	103.049	104.290	40,8	1,2	93.287	106.013	29,3	13,6
B- DİĞER ÜLKELER	151.121	151.488	59,2	0,2	270.424	255.761	70,7	-5,4
1- DİĞER AVRUPA (AB-27 Hariç)	36.629	39.740	15,5	8,5	87.506	78.332	21,7	-10,5
2- AFRİKA	23.619	21.296	8,3	-9,8	9.511	10.355	2,9	8,9
Kuzey Afrika	14.110	13.595	5,3	-3,6	6.099	7.278	2,0	19,3
Diğer Afrika	9.509	7.701	3,0	-19,0	3.412	3.076	0,9	-9,8
3- AMERİKA	24.898	21.829	8,5	-12,3	27.884	25.738	7,1	-7,7
Kuzey Amerika	18.773	16.530	6,5	-11,9	16.545	17.082	4,7	3,3

Orta Amerika ve Karayip Ülkeleri	2.768	2.759	1,1	-0,3	1.421	1.496	0,4	5,3
Güney Amerika	3.356	2.540	1,0	-24,3	9.919	7.160	2,0	-27,8
4- ASYA	63.305	65.053	25,4	2,8	109.281	115.522	31,9	5,7
Yakın ve Ortadoğu	44.982	45.681	17,9	1,6	21.346	24.810	6,9	16,2
Diğer Asya	18.324	19.372	7,6	5,7	87.935	90.712	25,1	3,2
5-AVUSTRALYA ve YENİ ZELANDA	1.089	1.075	0,4	-1,2	1.690	1.218	0,3	-27,9
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.581	2.494	1,0	57,8	34.551	24.597	6,8	-28,8

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

*01.02.2020 tarihi itibarıyla Birleşik Krallık (İngiltere), AB üyeliğinden ayrıldığı için AB-27 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 9: Seçilmiş Ülke Grupları (Milyon Dolar)

	İHRACAT				İTHALAT			
	2022	2023	% PAY	%DEĞ.	2022	2023	% PAY	%DEĞ.
OECD Ülkeleri	134.106	132.386	51,8	-1,3	143.927	162.488	44,9	12,9
EFTA Ülkeleri	2.134	3.363	1,3	57,6	16.435	20.817	5,8	26,7
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	36.405	38.801	15,2	6,6	74.436	60.346	16,7	-18,9
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	12.535	14.397	5,6	14,8	11.109	10.876	3,0	-2,1
Bağımsız Devletler Topluluğu	18.415	22.530	8,8	22,3	65.768	52.533	14,5	-20,1
Türk Cumhuriyetleri	7.991	9.850	3,9	23,3	7.121	8.086	2,2	13,6
İslam Konferansı Teşkilatı	64.298	66.104	25,8	2,8	40.293	44.843	12,4	11,3

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Ülkelere Göre Dış Ticaret: Ülkelere göre ihracatımıza bakıldığında, 2023 yılında en fazla ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke 21,1 milyar dolar (Payı: %8,2) ile Almanya olmuştur. Almanya'yı 14,8 milyar dolar (Payı: %5,8) ihracat ile ABD izlerken üçüncü sırada 12,8 milyar dolar (Payı: %5,0) ihracat ile Irak yer almıştır.

Tablo 10: 2023 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler (Milyon Dolar)

İHRACAT						
SIRA NO*	ÜLKE	2022	% PAY	2023	% PAY	%DEĞ.
1	Almanya	21.142	8,3	21.092	8,2	-0,2
2	ABD	16.885	6,6	14.826	5,8	-12,2
3	Irak	13.750	5,4	12.786	5,0	-7,0
4	İngiltere	13.005	5,1	12.468	4,9	-4,1
5	İtalya	12.386	4,9	12.381	4,8	-0,0
6	Rusya Federasyonu	9.343	3,7	10.921	4,3	16,9
7	Fransa	9.535	3,8	10.288	4,0	7,9
8	İspanya	9.654	3,8	9.777	3,8	1,3
9	Birleşik Arap Emirlikleri	5.253	2,1	8.594	3,4	63,6
10	Hollanda	8.026	3,2	7.873	3,1	-1,9
LİSTE TOPLAMI		118.979	46,9	121.006	47,3	1,7
GENEL TOPLAM		254.170	100,0	255.777	100,00	0,6

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

*Sıralama, 2023 yılı değer büyüklüğüne göre.

2023 yılında en fazla ithalat ise 45,6 milyar dolar (Payı: %12,6) ile Rusya Federasyonu'ndan gerçekleştirilmiştir. Rusya Federasyonu'nu ise 45,0 milyar dolar (Payı: %12,4) ile Çin ve 28,7 milyar dolar (Payı: %7,9) ile Almanya takip etmiştir.

Tablo 11: 2023 Yılında En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler (Milyon Dolar)

İTHALAT						
SIRA NO*	ÜLKE	2022	% PAY	2023	% PAY	%DEĞ.
1	Rusya Federasyonu	58.849	16,2	45.602	12,6	-22,5
2	Çin	41.355	11,4	44.980	12,4	8,8
3	Almanya	24.033	6,6	28.684	7,9	19,4
4	İsviçre	15.336	4,2	19.902	5,5	29,8
5	ABD	15.228	4,2	15.778	4,4	3,6
6	İtalya	14.082	3,9	14.994	4,1	6,5
7	Fransa	9.430	2,6	11545	3,2	22,4
8	Birleşik Arap Emirlikleri	4.471	1,2	11.531	3,2	157,9
9	İspanya	7.004	1,9	9.484	2,6	35,4
10	Güney Kore	9.004	2,5	9.479	2,6	5,3
LİSTE TOPLAMI		198.792	54,7	211.979	58,6	6,6
GENEL TOPLAM		363.711	100,0	361.774	100	-0,5

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

*Sıralama 2023 yılı değer büyüklüğüne göre.

Fasillara Göre Dış Ticaret: 2023 yılında bir önceki yıla göre 97 fasılın 45'inde ihracat artışı görülürken en fazla ihracat 30,8 milyar dolar (Payı: %12,1) ile 87-Motorlu Kara Taşıtlarında gerçekleşmiştir. Motorlu kara taşıtlarını 25,2 milyar dolar (Payı: %8,9) ihracat ile 84-Kazanlar, Makineler izlemiştir. En çok ihracat gerçekleştirdiğimiz üçüncü fasıl ise 16,4 milyar dolar (Payı: %6,4) ihracat ile 27-Mineral Yakıtlar, Yağlar olmuştur.

Tablo 12: 2023 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Fasıllar (Milyon Dolar)

İHRACAT							
SIRA NO	FASIL NO	FASIL ADI	2022	% PAY	2023	% PAY	%DEĞ.
1	87	Motorlu kara taşıtları	26.801	10,5	30.837	12,1	15,1
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	22.671	8,9	25.227	9,9	11,3
3	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	16.411	6,5	16.409	6,4	-0,01
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar	13.704	5,4	15.351	6,0	12,0
5	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	10.208	4,0	13.650	5,3	33,7
6	39	Plastikler ve mamulleri	11.571	4,6	10.590	4,1	-8,5
7	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	11.006	4,3	10.282	4,0	-6,6
8	73	Demir veya çelikten eşya	10.533	4,1	10.061	3,9	-4,5
9	72	Demir ve çelik	14.671	5,8	8.865	3,5	-39,6
10	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	8.458	3,3	8.040	3,1	-4,9
LİSTE TOPLAMI			146.034	57,5	149.312	58,4	2,2
GENEL TOPLAM			254.170	100	255.809	100,0	0,6

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

2023 yılında en fazla ithalat yaptığımız fasıl 69,1 milyar dolar ile 27-Mineral Yakıtlar ve Yağlar (Payı: %19,1) olmuştur. Bu fasılda yaşanan %28,4 oranındaki sert düşüşte küresel enerji fiyatlarında izlenen gerileme etkili olmuştur. Bu fasılı 40,9 milyar dolar ile 84-Kazanlar, Makineler (Payı: %11,3) ve 33,9 milyar dolar ile 71- Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar (Payı: %9,4) izlemiştir.

Tablo 13: 2023 Yılında En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Fasıllar (Milyon Dolar)

İTHALAT							
SIRA NO	FASIL NO	FASIL ADI	2022	% PAY	2023	% PAY	%DEĞ.
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	96.549	26,5	69.115	19,1	-28,4
2	84	Kazanlar, makinalar	34.574	9,5	40.940	11,3	18,4
3	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	23.458	6,4	33.912	9,4	44,6
4	87	Motorlu kara taşıtları	17.678	4,9	32.260	8,9	82,5
5	85	Elektrikli makina ve cihazlar	21.535	5,9	27.824	7,7	29,2
6	72	Demir ve çelik	28.367	7,8	24.161	6,7	-14,8
7	39	Plastikler ve mamulleri	18.976	5,2	16.215	4,5	-14,6
8	29	Organik kimyasal ürünler	11.120	3,1	9.180	2,5	-17,4
9	90	Optik, fotoğraf, sinema	5.244	1,4	6.451	1,8	23,0
10	76	Aluminyum ve aluminyum eşya	7.683	2,1	6.293	1,7	-18,1
LİSTE TOPLAMI			265.184	72,9	266.351	73,6	0,4
GENEL TOPLAM			363.711	100,0	361.774	100,0	-0,5

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre Dış Ticaret: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre ihracattaki gelişmeler incelendiğinde, 2023 yılında sermaye (yatırım) malları ihracatı 33,7 milyar dolar (Payı: %13,2), ara malı (hammadde) ihracatı 129,1 milyar dolar (Payı: %50,5), tüketim malları ihracatımız ise 90,8 milyar dolar (Payı: %35,5) olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İhracat (Milyon Dolar)

İHRACAT					
	2022	% PAY	2023	% PAY	% DEĞ.
Sermaye (Yatırım) Malları	28.045	11,0	33.642	13,2	20,0
Ara (Ham madde) Malları	133.417	52,5	129.105	50,5	-3,2
Tüketim Malları	89.812	35,3	90.752	35,5	1,0
Diğerleri	2.896	1,1	2.278	0,9	-21,3
TOPLAM	254.170	100,0	255.777	100,0	0,6

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

2023 yılında sermaye (yatırım) malları ithalatı 52,7 milyar dolar (Payı: %14,6) olarak gerçekleşirken ara malı ithalatı 261,2 milyar dolar (Payı: %72,2), tüketim malları ithalatı ise 47,6 milyar dolar (Payı: %13,2) olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre İthalat (Milyon Dolar)

İTHALAT					
	2022	% PAY	2023	% PAY	% DEĞ.
Sermaye (Yatırım) Malları	40.535	11,1	52.662	14,6	29,9
Ara (Ham madde) Malları	292.377	80,4	261.209	72,2	-10,7
Tüketim Malları	30.482	8,4	47.631	13,2	56,3
Diğerleri	316	0,1	272	0,1	-13,9
TOPLAM	363.711	100,0	361.774	100,0	-0,5

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Hizmet Sektörleri İhracatı: Ülkemiz 2023 yılı hizmet ihracatı geliri bir önceki yıla kıyasla %12,3 artarak 99,9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2023 yılında ihracat gelirlerimizin önde gelen sektörleri Seyahat ile Lojistik ve Taşımacılık sektörleridir. Toplam hizmet ihracatımızdan yaklaşık %48 pay ile yer alan Seyahat Hizmetleri (Turizm) sektöründe, toplam 47,7 milyar dolar ihracat gerçekleştirildiği görülmüştür. Toplam hizmet ihracatımızın %35'ini oluşturan Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe, söz konusu dönem için yaklaşık 35 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat değerinde en fazla artış görülen alt sektörler; %215,6 ile Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri ve %175,5 ile Başkasına ait Fiziksel Girdiler için İmalat Hizmetleri olurken en fazla azalış görülen alt sektörler ise sırasıyla %10 ile İnşaat Hizmetleri ve %7,4 ile Finansal Hizmetler olmuştur.

Tablo 16: Hizmet Sektörleri İhracatı (Milyon Dolar)

MİLYON DOLAR	2022	PAY (%)	2023	PAY (%)	DEĞ.(%)
Seyahat	41.370	46,5	47.677	47,7	15,2
Lojistik ve Taşımacılık	35.346	39,7	34.958	35,0	-1,1
Diğer İş Hizmetleri	3.993	4,5	4.786	4,8	19,9
Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri	1.091	1,2	3.443	3,4	215,6
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri	2.958	3,3	3.446	3,5	16,5
Bakım ve Onarım Hizmetleri	1.889	2,1	2.513	2,5	33,0
Finansal Hizmetler	486	0,5	450	0,5	-7,4
İnşaat	351	0,4	316	0,3	-10,0
Resmi Hizmetler	483	0,5	539	0,5	11,6
Başkasına ait Fiziksel Girdiler için İmalat Hizmetleri	343	0,4	945	0,9	175,5
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Ücretleri	349	0,4	471	0,5	35,0
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri	291	0,3	340	0,3	16,8
TOPLAM HİZMET İHRACATI	88.950	100,0	99.884	100,0	12,3

Kaynak: TCMB

Hizmet Sektörleri İthalatı: 2023 yılında hizmet ithalatımız bir önceki yıla göre %21,8 artarak 47,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde hizmet ithalatımızda, %37,8'lik pay ve 18,1 milyar dolar tutarla Lojistik ve Taşımacılık sektörü birinci sırada yer almıştır.